

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Ректор НУБіП України
професор

Станіслав НІКОЛАЄНКО

"24" квітня 2024 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
з комплексу фахових дисциплін для вступників на освітньо-
наукову програму «Економіка підприємств та галузей
національного господарства» третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти
зі спеціальності 051 «Економіка»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
(кваліфікація: доктор філософії з економіки)

Голова комісії

Анатолій ДІБРОВА

Гарант освітньо-наукової програми

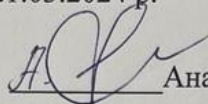
Вікторія БАЙДАЛА

Київ – 2024

Програма вступного фахового випробування на освітньо-наукову програму «Економіка підприємств та галузей національного господарства» третього освітньо-наукового рівня доктор філософії за спеціальністю 051 «Економіка»

Програма розглянута
на засіданні вченої ради економічного факультету НУБіП України
Протокол № 9 від 21.03.2024 р.

Декан
д.е.н., професор

 Анатолій ДІБРОВА

Програму підготували:

Байдала Вікторія Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки НУБіП України.
кафедри економіки НУБіП України.

Діброва Анатолій Дмитрович, доктор економічних наук, професор, декан економічного факультету НУБіП України.

Мірзоєва Тетяна Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки НУБіП України.

У програмі вступного випробування в аспірантуру за спеціальністю 051 «Економіка» відображено вимоги, що ставляться до здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, а також подано перелік основної та додаткової літератури, необхідної для підготовки до екзамену.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

1. Перелік загальних питань для складання вступного іспиту зі спеціальності 051 «Економіка»
2. Список рекомендованої літератури

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Аспірантура є основною формою підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів вищої кваліфікації, що відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти, успішне виконання освітньо-наукової програми якого передбачає присудження ступеня доктора філософії. В основу програми покладено розділи дисциплін економічної теорії, економіки підприємства, економіки та управління національним господарством, економіки природокористування, економіки праці, соціальної економіки і політики.

Програма вступного іспиту спрямована на перевірку базових знань, необхідних для якісної підготовки майбутніх аспірантів спеціальності 051 «Економіка».

Програма розроблена проектною групою ОНП «Економіка підприємств та галузей національного господарства» Національного університету біоресурсів і природокористування України з урахування вимог Стандартів вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» третього освітньо-наукового рівня і відображає теоретичні компоненти дисциплін, що входять до загального курсу підготовки фахівців з економіки, та базується на основних методологічних підходах та методах, розроблених у вітчизняній і в зарубіжній науковій літературі.

Мета даного вступного фахового випробування полягає у виявленні відповідності знань, умінь і навичок вступників до аспірантури вимогам, які полягають у такому.

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії вступники до аспірантури повинні мати ступінь магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі загальних нормативних («Філософія», «Основи наукових досліджень», «Економічна теорія» тощо) та спеціалізованих фахових дисциплін. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Програма вступного фахового випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись в аспірантурі Національного університету біоресурсів і природокористування України з метою здобуття освітньо-наукового рівня «доктор філософії» зі спеціальності 051 «Економіка». Програма має міжпредметний характер, охоплюючи ключові аспекти таких дисциплін, як «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економіка підприємства», «Економіка праці й соціально-трудові відносини» та ін. Положення програми вступних випробувань відповідають компетентностям, якими має володіти магістр (спеціаліст).

1. ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»

1. Державна політика інституційних перетворень у національній економіці.
2. Види планування: стратегічне, тактичне, оперативно-календарне, та бізнес-планування.
3. Економічна інформація та її роль у забезпеченні ефективного функціонування підприємств.
4. Ресурсний потенціал підприємств та напрями його відтворення і ефективного використання.
5. Інформаційні технології як фактор ефективного господарювання в різних галузях національної економіки.
6. Інструменти аграрної політики та економічні наслідки їх застосування (мита, квоти тощо).
7. Спеціалізація виробництва, шляхи її удосконалення в умовах ринкової економіки.
8. Конкурентоспроможність підприємства на внутрішньому ринку.
9. Визначте графічно зображений інструмент аграрної політики та поясніть економічні наслідки його застосування.
10. Грошово-кредитна політика та її інструменти.
11. Земельні ресурси сільськогосподарських підприємств та організація їх раціонального використання.
12. Соціальна відповідальність при прийнятті економічних рішень.
13. Державне регулювання ринкової економіки, інструменти та наслідки застосування.
14. Сутність поняття прогноз, теоретичний та управлінський аспекти прогнозування.
15. Науково-технічний прогрес як фактор економічного зростання.
16. Розвиток агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції.
17. Галузі і галузева структура національної економіки.
18. Математичне моделювання як метод наукового пізнання економічних явищ і процесів розвитку підприємств.
19. Інструменти регулювання аграрного ринку з метою збалансування інтересів виробників, споживачів та держави.
20. Зайнятість та соціальний захист населення.
21. Податкова система і податкова політика держави.
22. Ринок праці: формування та функціонування в сільському господарстві.
23. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.
24. Економічна ефективність використання основних фондів підприємства.
25. Джерела конкурентоспроможності в глобальній економіці.
26. Система забезпечення якості і конкурентоспроможності продукції сільськогосподарських підприємств.
27. Зовнішні та внутрішні ринки. Вплив ринкових умов на зміну організаційної

- структури підприємства.
28. Регулювання агропромислового виробництва України в умовах глобалізації економіки.
  29. Організаційно-правові основи створення і функціонування сільськогосподарських підприємств.
  30. Інфляція, суть, наслідки та інструменти впливу.
  31. Основні етапи розвитку аграрної політики в Україні.
  32. Сутність, зміст та методика складання бізнес-планів підприємства.
  33. Інформаційна база економічного аналізу результатів господарювання підприємства.
  34. Становлення і розвиток глобальної інфраструктури виробництва світової економіки.
  35. Основні засоби сільськогосподарських підприємств, їх класифікація та оцінка.
  36. Системний аналіз як основа побудови системи рішень в організаційних формах аграрного виробництва.
  37. Концепції розвитку глобальної економіки.
  38. Регулятори і важелі антикризової політики держави.
  39. Сутність моделі соціально орієнтованої ринкової економіки.
  40. Аграрна політика в умовах глобалізації економіки.
  41. Методи та інструменти державного регулювання ринкової економіки.
  42. Економічне прогнозування діяльності сільськогосподарських підприємств.
  43. Політика Європейського Союзу в аграрному секторі економіки.
  44. Характеристика конкурентоспроможності України за різними міжнародними рейтингами.
  45. Економічна безпека, її рівні та види.

2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базилевич В., Базилевич К., Баластрик Л. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2020. 694 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: Навчальний посібник. К.: Знання, 2018.
3. Байдала В.В., Власенко Ю.Г. Microeconomics II. Tutorial manual. Навч. посібник англійською мовою для студентів економічних спеціальностей. К.: ТОВ «ЦП «Компрінт». 2017. 273 с.
4. Вдовенко Н.М., Коробова Н.М. та ін. Global problems of national economics development: collective monograph / Globalne problemy rozwoju gospodarek narodowych: monografia zbiorowa. Колективна монографія. Drukarnia Unidruk. Kraków. 2018. 275 с.
5. Васильченко В. С. Державне регулювання зайнятості: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2018. 456 с.
6. Вітлінський, В.В. Математичні моделі та методи ринкової економіки. ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». К.: КНЕУ, 2018. 531 с.
7. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. К.: НУБіП України. 2017. 319 с.
8. Грабовецький Б.Є. Планування та економічне прогнозування: навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький. Вінниця : ВНТУ, 2018. 66 с.
9. Діброва А.Д. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва: теорія, методологія, практика / А. Д. Діброва. К.: Формат, 2008. 488 с.
10. Економіка праці й соціально-трудові відносини: підручник./ Шкільов О.В., Барабан С.С., Ткачук В.А., Ланченко Є.О., Ібатуллин М.І. та ін. К.: Четверта хвиля, 2008. 472 с.
11. Експорт та імпорт продукції аграрного сектору України: стан та тенденції [Текст] / [Кваша С.М. та ін.]; за ред. С.М. Кваші; Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". К.: ННЦ ІАЕ, 2013. 80 с.
12. Єрмаков О. Ю. та ін. Планування і контроль на підприємстві: навчальний посібник. 2-ге вид. Київ: ЦП «Компрінт», 2015. 229 с.
13. Зайцев Ю.К. Сучасна політична економія (проблеми та інституціональне поле предмета і методології досліджень); навч. посіб. / Ю.К. Зайцев, В.С. Савчук. К.: КНЕУ, 2011. 337 с.
14. Ільчук М.М. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК: навчальний посібник/ М.М. Ільчук, І.А. Коновал. К.: ЗАТ «Нічлава», 2013. 308 с.
15. Історія економічних учень: хрестоматія : навч. посіб. / уклад. : В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, А.О. Маслов та ін.; за ред. В. Д. Базилевича. К.: Знання, 2011. 1198 с.

16. Кваша С. М., Діброва А. Д., Нів'євський О. В., Мартишев П. А. Аграрна політика: навчальний посібник. 2-ге видання, перероблене і доповнене. Київ: НУБіП України, 2022. 316 с.
17. Коуз Р. Очерки об экономической науке и экономистах /пер. с англ. М. Марков; науч. ред. Д. Расков. М.; СПб: 2015. 288 с.
18. Манків Грегорі Н. Макроекономіка / Пер.з англ.; наук. ред.пер. С.Панчишина. К.: Основи, 2000. 588 с.
19. Мельникова В. Національна економіка, К.: Центр навчальної літератури, 2019. 248 с.
20. Мікроекономіка і макроекономіка / Під ред. С. Будаговської. К.: Основи, 2018. 358 с.
21. Методи і моделі економічного прогнозування: навч. Посібник / В.П. Кічор, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, Д.І. Скворцов, А.Л. Висоцький; за ред. В.П. Кічора. Львів: Растр-7, 2019. 272 с.
22. Москаленко О.М. Теорія і модель випереджаючого економічного розвитку в системі суспільних стратегічних потреб: монографія /О.М. Москаленко. К.: КНЕУ, 2014. 550 с.
23. Мочерний С.В. Політекономія: Підручник. К.: Знання, 2006.
24. Напрями підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору в умовах формування і функціонування ЗВТ з ЄС: монографія / [Вдовенко Н. М. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф., акад. НААН України Кваши Сергія Миколайовича ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України [та ін.]. Київ : Кондор, 2018. 440 с.
25. Основи економічних знань / За ред. акад. НАПН України А.Ф. Павленка; чл.-кор. НАН України В.С. Савчука; д.е.н., професора Ю.К. Зайцева. Авт. колектив: Савчук В.С., Зайцев Ю.К. та інші. Базовий підручник Міністерства освіти України. Харків, «ФОЛІО», 2014. 762 с.
26. Прикладна економіка: навч. посіб. / [С.М. Кваша, К.В. Наконечна]; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Екон. ф-т, Каф. глобал. економіки. 3-є вид. Київ : НУБіП України, 2019. 335 с.
27. Розвиток аграрної політики України в умовах євроінтеграції: [монографія] / [А.Д. Діброва та ін.]; за ред. А.Д. Діброви, В.Є. Андрієвського; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Ін-т розвитку аграр. ринків. Київ: Інтердрук, 2014. 568 с.
28. Стратегічні пріоритети розвитку аграрних формувань: аналітико-прогнозні тренди: колект. монографія / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України ; [Богданюк О. В. та ін.] ; за заг. ред. Савчука В. К. Київ: Компринт, 2018. 374 с.
29. Фещенко В. М. Сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2012. 474 с.
30. Формування біоекономічного потенціалу сільського господарства України в умовах ризиків кліматичних змін: [монографія] / [А.Д. Діброва та ін.]; за ред. А.Д. Діброви; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ: Лисенко М. М. [вид.], 2017. 254 с.